

Examenul național de bacalaureat 2026
Proba E. b)

Limba și literatura maghiară maternă

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocațională – Profilul pedagogic

Variantă 2

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el a következő költeményt, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

Tóth Árpád: Lélektől lélekig

*Állok az ablak mellett éjszaka,
S a mérhetetlen messzeségen át
Szemembe gyűjtöm össze egy szelid,
Távol csillag remegő sugarát.*

*Billió mérföldekről jött e fény,
Jött a jeges, fekete és kopár
Terek sötétjén lankadatlanul,
S ki tudja, mennyi ezredéve már.*

*Egy égi üzenet, mely végre most
Hozzám talált, s szememben célhoz ért,
S boldogan hal meg, amíg rácsukom
Fáradt pillám koporsófödelét.*

*Tanultam én, hogy általszűrve a
Tudósok finom kristálműszerén,
Bús földünkkel s bús testemmel rokon
Elemekről ád hírt az égi fény.*

*Magamba zárom, véremmé iszom,
És csöndben és tűnődve figyelem,
Mily ős bút zokog a vérnek a fény,
Földnek az ég, elemnek az elem?*

*Tán fáj a csillagoknak a magány,
A térbe szétszórt milljom árvaság?
S hogy össze nem találunk már soha
A jégen, éjen s messziségen át?*

*Ó, csillag, mit sírsz! Messzebb te se vagy,
Mint egymástól itt a földi szivek!
A Szíriusz van tőlem távolabb
Vagy egy-egy társam, jaj, ki mondja meg?*

*Ó, jaj, barátság, és jaj, szerelem!
Ó, jaj, az út lélektől lélekig!
Küldözzük a szem csüggedt sugarát,
S köztünk a roppant, jeges úr lakik!*

(1923)

Szíriusz: a Nagy Kutya csillagkép és az egész éjszakai égbolt legfényesebb csillaga.

1. Mutassa be a cím és szöveg viszonyát! 2 pont
2. Nevezze meg a versbeszéd jellemzőit! 2 pont
3. Sorolja fel az elégia jellemvonásait! Igazolja kijelentéseit a versből vett példákkal! 4 pont
4. Értelmezze a „A Szíriusz van tőlem távolabb/Vagy egy-egy társam, jaj, ki mondja meg?” költői képet! 4 pont
5. Írjon ki a versből két költői képet, nevezze meg, és értelmezze őket! 6 pont
6. A versben a lírai én a látványtól a gondolatig jut el. Hogyan igazolja ezt a költemény témája? 4 pont
7. Milyen a vers hangulata? Indokolja válaszát a versből vett példákkal! 4 pont
Pontot ér a helyes fogalom- és nyelvhasználat és a helyesírás 4 pont
A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

Hogyan határozza meg az identitásunkat az az örökség, amit születésünk pillanatában kapunk, illetve az a közeg, amibe kerülünk? Tompa Andrea Sokszor nem halunk meg című ötödik regényében rendkívül sűrű történelmi pillanatot választott a kérdés megvizsgálásához: története a második világháborúban kezdődik, Kolozsváron, a holokauszt

árnyékában. A színikritikus-író ugyanakkor először választotta regénye kiemelt háttéréül a színházat: központi szereplőjén keresztül a színésszé válás és az önismeret kapcsolódásait írta meg. A könyvet a Transtex mutatta be Kolozsváron, az eseményen Vig Emese vezető szerkesztő kérdezte Tompa Andreát, és egyik segítőjét, Tibori Szabó Zoltán történészt, holokauszt-kutatót. A beszélgetés szerkesztett változatát közöljük.

A Sokszor nem halunk meg egy holokausztregény is. Mit tud az átlagember a holokausztról ma Kolozsváron? Andrea, te mit tudtál, mielőtt nekivágtál volna az írásnak?

Tompa Andrea: Nekem bizonyos értelemben szerencsém volt, kamaszkoromban találkoztam egy túlélővel, Nussbaum Lászlóval, aki elbeszélte nekem a buchenwaldi tapasztalatait. Számomra a holokauszt nem absztrakcióként jelent meg, hanem egy emberi tapasztalat által, első kézből kaptam ezt a tudást. [...]

A regényírást miben segítette a történészek munkája? [...]

Tibori Szabó Zoltán: [...] Albert Camus azt mondta, hogy a fikció olyan hazugság, amely segítségével az író az igazságot mondhatja el. Ez a könyv fikció, sok részlete az Andrea írói tehetségének eredménye, de ezekkel a „hazugságokkal” az igazat mondja. Akár így is történhetett volna. Ez egy módja annak, hogy az emberek megismerjék azt, ami történt, elgondolkozzanak rajta, és megpróbálják elkerülni azokat az alkalmakat, amelyek rajtunk vagy előttünk állhatnak. [...]

Andrea, ki kellett találnod egy történetet ahhoz, hogy a holokausztról rendelkezésre álló tudás emberközelsébe kerüljön. Ki a főhősöd?

Tompa Andrea: A központban egy női alak áll, aki csecsemőként lép be a könyvbe. 1944. április végén egy zsidó családban született csecsemő élete kétértelmű történet, tudjuk, hogy mennyire kevés gyerek éli túl a holokausztot, a legtöbbjüket megölik. Lehetne erről is regényt írni, de engem az a pillanat érdekelt, amikor ezt a csecsemőt elrejtik, megpróbálják megmenteni, az anya rábízta a gyermeket a cselédjére, és a gyermek bekerül egy új családba. Az érdekelt, hogy vajon mit tesz egy szeretetközeg hosszútávon egy olyan gyermekkel, akinek ez a veszélyeztetett élet az induló hátizsákja, ebből a küzdelemből kell emberré válnia.

A gyermek ebben a családban marad, felnő, színésznő lesz, a középkoráig elkísérjük. A színház a másik nagy témája a könyvnek. Tulajdonképpen először írok színházról, bár sokszor érintettem itt-ott, de most először próbáltam megérteni, hogy milyen egzisztenciális döntés színésszé válni, és nem felnőtté, amikor valaki 18 évesen eldönti, hogy ő színész lesz, és elkezd egy pályán haladni, hanem egész kisgyermekkorban mit lehet felismerni abban, ha valaki szerepet játszik. Három nagy témát fonogattam valójában: a sors és származás kérdését, az örökbefogadást és a színházat, mint lehetőséget arra, hogy valamit megtudj magadról olyan módon, hogy mindig másban merülsz alá.

Nagyon fontos kiindulópont volt az, hogy a múlt elveszett. Egy fekete lyuk keletkezett azzal, hogy tízezreket hurcoltak el ebből a városból. Nem csak ennek a gyermeknek a szülei tűnnek el, sokan mások vesznek oda nyomtalanul. A pusztulás akkora, hogy mindenkit érint: a szereplők közül soknak a múltja homály, hazugság, szerepjáték, identitásváltás és minden egyéb. Tehát ami eltűnt, az eltűnt, azt kell megélni, hogy nincs, és nem lehet oda semmit tenni helyette.

(a transtex.ro cikke alapján)

1. Fogalmazza meg egy mondatban a szöveg témáját! 2 pont
2. Írjon ki a szövegből 3 információt a regény főhőséről! 3 pont
3. Társítsa a következő kijelentéseket a személyekkel, akikre vonatkoznak! Írjon át a vizsgalapra minden helyes társítást!
Kijelentések: Személyek:
1) A buchenwaldi koncentrációs tábor túlélője. a. Albert Camus
2) Úgy gondolja, Tompa Andrea „ezekkel a »hazugságokkal« az igazat mondja”. b. Tompa Andrea
3) Bár színikritikus-író, először ír színházi témájú regényt. c. Nussbaum László
4) Őt idézi Tibori Szabó Zoltán a fikció szerepének tisztázásában. d. Tibori Szabó Zoltán
5) A holokausztról még kamaszkorában, első kézből szerzett tapasztalatokat. 5 pont
4. Értelmezze a következő szavakat/kifejezéseket!
rendkívül sűrű történelmi pillanat; a holokauszt árnyékában; nekivágtál az írásnak; első kézből 4 pont
5. Írjon ki a szövegből 3 olyan okot, ami miatt a regény főhősének élete küzdelemmé válik! 3 pont

6. Mi történt a regény főhősével a holokauszt idején? Írja át a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét!
- Nem élte túl a holokausztot, Buchenwaldba vitték, mint annyi más csecsemőt.
 - Édesanyja rábízta saját cselédjére, így az bekerül egy új családba.
 - Édesanyja rábízta egy cselédre, hogy vigye el egy másik családba.
 - Egy színésznő nevelte fel, ezért 18 évesen rájött, hogy ő is színésznő akar lenni. 2 pont
7. Milyen következtetésre jut a regény szerzője az elveszett múlttal kapcsolatban? Írja át a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét!
- Arra, hogy leginkább azokat érintette, akiknek a gyermeke nyomtalanul eltűnt.
 - Arra, hogy a város úgy tudja feldolgozni a múltat, hogy egy fekete lyukat épít az elhurcolt tízezrek emlékére.
 - Arra, hogy akinek múltja homály, hazugság, szerepjáték, identitásváltás, az sehogy sem élhet a jelenben.
 - Arra, hogy az elveszett múlt pótolhatatlan, egy egész generációt érint, akinek a hiányt kell megélnie. 2 pont
8. Igazak (I) vagy hamisak (H) a következő kijelentések? Írja át a vizsgalapra a kijelentések betűjelét és az I vagy H jelölést!
- A fenti szöveg
- közli Tompa Andrea és Tibori Szabó Zoltán beszélgetésének szerkesztett változatát a regény megírása előtt.
 - beszámol arról, hogy az író felolvasott a könyvből egy részletet, ami az igazság és hazugság viszonyát példázza.
 - részleteket tartalmaz a Transtelex vezető szerkesztőjének beszélgetéséből a könyv szerzőjével, Tompa Andreával és segítőjével, Tibori Szabó Zoltán holokauszt-kutatóval.
 - tudósít arról, hogyan próbálta megvédeni Tompa Andrea regényét attól a vádtól, hogy hazugságokat tartalmaz. 4 pont
9. Milyen stílusréteg sajátosságait ismeri fel a szövegben? Indokolja válaszát legalább két jellemző megnevezésével, és adjon ezekre példát a szövegből! 5 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben *A negatív hős típusa az irodalmi alkotásokban* címmel egy ön által választott magyar szépirodalmi mű alapján! Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve az alábbi értelmezési szempontokat!

- a választott alkotás műfaji sajátosságai 2 pont
- a negatív hős által képviselt értékek, értékrend a választott műben 4 pont
- a negatív hős jellemábrázolása 4 pont
- a negatív hős kapcsolatai a választott műben (pl. szerető/gondoskodó, rokoni/közéleti, hierarchikus, konfliktusos, elhidegült stb.) és annak háttere (pl. társadalmi, környezeti, személyiségi) 4 pont
- a negatív hős jellemfejlődése/sorsa 4 pont

Pontot ér a témának megfelelő szövegválasztás (a szerző helyes megnevezése – 1 pont, a cím helyes formája – 1 pont; a téma szempontjából releváns mű választása – 2 pont) és az értekezés megfogalmazási módja (logikus gondolatmenet, szövegkohézió – 2 pont, helyes fogalom- és nyelvhasználat – 2 pont, helyesírás – 2 pont, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása – 2 pont) 12 pont